POHJOINEN OHJELMA: KASVUA, TURVALLISUUTTA JA YHTEISTYÖTÄ

OULUN SEUDUN HALLITUSOHJELMATAVOITTEET 2023

POHJOINEN OHJELMA: KASVUA, TURVALLISUUTTA JA YHTEISTYÖTÄ

OULUN SEUDUN HALLITUSOHJELMATAVOITTEET 2023

OULU

OULUN YLIOPISTO

POHJOIS-POHJANMAA
COUNCIL OF OULU REGION

SISÄLLYSLUETTELO

Kasvua, turvallisuutta ja yhteistyötä 4

Pohjoista osaamista 6

Innovaatiot luovat kestävän kasvun 6

Parhaita osaajia pohjoiseen 7

Pohjoista energiaa 8

TKI vauhdittaa Suomen energiamurrosta 8

Pohjoinen portti länteen 9

Investointeja Suomen kasvuun ja huoltovarmuuteen 9

Pohjoisia merkityksiä 11

Suomen hyvinvoinnin ratkaisuja 11

KASVUA, TURVALLISUUTTA JA YHTEISTYÖTÄ

POHJOISEN MERKITYS SUOMELLE KASVAA - POHJOINEN OHJELMA HALLITUSOHJELMAAN

Pohjoisen geopoliittinen tilanne on muuttunut. Venäjän hyökkäyssodan ja sitä seuraavan Nato-jäsenyyden, energiakriisin ja huoltovarmuuden korostumisen myötä pohjoisen painoarvo on kasvanut merkittävästi. Tämän lisäksi osaamiseen perustuvan kasvun ja vihreän siirtymän asettamien vaatimusten myötä katseet ovat kääntyneet pohjoiseen vahvasti jo aiemmin.

Pohjoisen toimijat (maakuntaliitot, kaupungit, korkeakoulut, kauppakamarit ja yrittäjäjärjestöt) ovat yhdessä tunnistaneet, että pohjoisen mahdollisuuksien hyödyntäminen on koko Suomen etu. Siksi esitämme yhdessä, että tulevaan hallitusohjelmaan kirjataan Pohjoinen ohjelma – kasvua, turvallisuutta ja yhteistyötä.

Ohjelma vahvistaa Suomen geopoliittista asemaa ja kestävää kasvua hyödyntämällä pohjoisen osaamista, energiaa, logistiikkaa, luonnonvaroja ja ainutlaatuista asennetta. Se luo strategiset raamit tavoitteelliselle yhteistyölle Pohjois-Suomen, Pohjois-Ruotsin ja Pohjois-Norjan välillä sekä rahoittaa investointeja, joilla pohjoinen tuottaa kasvua ja turvallisuutta Suomeen, Eurooppaan ja maailmaan.

Tarvitsemme kansallisen, valtioneuvostotason ohjelman, sillä kyseessä on valtioiden välinen yhteistyö. Norjassa ja Ruotsissa pohjoisia alueita katsotaan kansallisen näkökulman kautta. Pohjolan toiminnallisen yhteistyön lisääminen ja esimerkiksi rajaesteiden purku on lainsäädäntöä ja ulkopolitiikkaa. Pohjoisen osaaminen, investoinnit ja energiatuotanto ovat mittakaavaltaan kansallisesti merkittäviä kokonaisuuksia. Pohjoisen Suomen elinvoiman säilyttäminen on myös geopoliittisesti tärkeää. On sekä Ruotsin, Norjan, EU:n ja Naton intresseissä, että Pohjois-Suomi on iskukykyinen.

Investoinnit pohjoiseen vauhdittavat maamme kestävää kasvua, vientiä ja tuottavuutta ja vahvistavat Suomen huoltovarmuutta ja turvallisuutta. Ne mahdollistavat ilmastotavoitteiden toteutumisen ja vahvistavat Suomen asemaa pohjoisen osaamisen edelläkävijänä. Siksi tarvitsemme Pohjoisen ohjelman.

Sen lisäksi, että yhdessä pohjoisen toimijoiden kanssa esitämme hallitusohjelmaan kirjausta Pohjoisesta ohjelmasta, olemme yhdessä Pohjois-Pohjanmaan liiton, Oulun kaupungin ja Oulun yliopiston sekä alueen sidosryhmien kanssa valmistelleet tähän dokumenttiin yhteisiä hallitusohjelmatavoitteita, joita esitämme kirjattaviksi Pohjoisen ohjelmaan. Puhumme siis yhteisestä Pohjoisen ohjelmasta, joka rakentuu yhteisistä vahvuuksista ja kunkin pohjoisen alueen ja toimijan omista esityksistä ohjelmaan.

POHJOISIA TULEVAISUUDEN RATKAISUJA OULUSTA

Oulun seutu on pohjoisen, kulttuurin, tieteen ja sivistyksen kehto. Oulussa kansainvälinen yliopistoyhteisö, yritykset ja kaupunkilaiset ovat tiiviissä ja elävässä vuorovaikutuksessa, mikä luo kaupunkiin innovatiivisen ja tulevaisuusorientoituneen tekemisen meiningin. Oulu on kansainvälisesti tunnettu vetovoimaisena, kansainvälisenä, eloisana ja positiivisena yliopistokaupunkina. Tiivis kaupunkikeskusta mahdollistaa hiilineutraalin arjen ja vilkkaan sosiaalisen elämän sekä toimivat palvelut. Korkeakoulujen riittävä perusrahoitus, TKI-rahoituksen nostaminen ja vihreän siirtymän investoinnit vauhdittavat kestävän kasvun innovaatioita. Energiaomavaraisuuden vauhdittaminen, pohjoisten mineraalien kestävä hyödyntäminen ja digitalisaation edistäminen sekä 6G-teknologian kehittäminen ovat esimerkkejä pohjoisista ratkaisuista. Oulun seudun tiedepuistohankkeet parantavat tuottavuutta ja digitaalisen terveydenhuollon osaamiskeskuksessa kehitetään ratkaisuja kestävän hyvinvoinnin tuottamiseksi.

Pohjoinen ja Oulu tuottavat tulevaisuudessakin kasvua, hyvinvointia ja turvallisuutta paitsi Suomessa ja suomalaisille, myös laajemmin.

POHJOISEN YHTEINEN ESITYS:

Pohjoinen ohjelma tulevaan hallitusohjelmaan.

INNOVAATIOT LUOVAT KESTÄVÄN KASVUN

STRATEGISET TAVOITTEET

- Hallitus sitoutuu kaudellaan nostamaan TKI-rahoitusta parlamentaarisesti sovitun tavoiteaikataulun mukaisesti.
- Hallitus selvittää keinoja, joilla edistetään valmistavan teollisuuden palauttamista takaisin Suomeen toimitusketjujen lyhentämiseksi ja huoltovarmuuden parantamiseksi. Pohjoinen voi toimia pilottialustana erityisesti ICT-alalla.
- TKI-resursseja kohdennetaan hankkeisiin ja alueille, jossa tutkimuslaitosten, yliopistojen ja yritysten välinen yhteistyö on toimivinta ja tuottavinta. TKI-panostuksilla tavoitellaan yritysten kasvua kiihdyttäviä innovaatioita ja laajoja yhteiskunnallisia vaikutuksia.
- Hallitus varmistaa, että EU:n koheesiorahoitus voidaan entisessä määrin kanavoida pohjoisen kilpailukyvyn vahvistamiseen.

POHJOISEN ALOITTEET

Riittävällä yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen perusrahoituksella mahdollistetaan kestävän kasvun maailmanluokan innovaatiot ja varmistetaan pitkäjänteinen tutkimus- ja opetustyö Oulussa ja Pohjois-Suomessa. Valtio osoittaa lisäksi erillisen rahoituksen eurooppalaisten verkostoyliopistojen toimintaan (Oulu on jäsen UNIC-yliopistossa).

Valtio osallistuu aloitteisiin, joilla Oulun korkeakoulujen (Oulu yliopisto ja Oulun ammattikorkeakoulu) toimintaedellytykset turvataan pitkälle tulevaisuuteen. Tällaisia ovat korkeakoulujen saavutettavuus, kansainvälinen ja kansallinen vetovoima, hiilineutraalisuus, ympäristöpositiiviset ratkaisut sekä kyky toteuttaa tutkimusta ja opetusta keinoilla, jotka ovat myös tulevaisuudessa relevantteja.

Valtio osallistuu teknologiapuisto Radio Parkiin, joka kehittää vientiteollisuuden tarpeisiin tulevaisuuden langatonta viestintää ja 6G-teknologiaa. Ouluun rakennetaan uusi yliopistollinen tulevaisuuden sairaala. Valtio osallistuu sen yhteyteen perustettavaan Oyster-teknologiapuistoon sekä digitaalisen terveydenhuollon osaamiskeskukseen terveydenhuollon tuottavuuden vauhdittamiseksi.

Valtio osallistuu perusteollisuuden uudistavaan kehittämiseen tähtääviin hankkeisiin, kuten Stora Enson Oulun ja SSAB:n Raahen investoinnit.

PARHAITA OSAAJIA POHJOISEEN

STRATEGISET TAVOITTEET

- Hallitus vahvistaa toimia, joilla edistetään kansainvälisen työvoiman sijoittumista pohjoiseen kasvuedellytysten turvaamiseksi.
- Pohjois-Eurooppaan luodaan maailmanluokan yhtenäinen kasvu- ja työmarkkina-alue Suomen, Ruotsin ja Norjan yhteistyönä.

POHJOISEN ALOITTEET

Hallitus käynnistää ohjelman, joka sisältää uusia toimenpiteitä niin viranomaistoimintojen sujuvoittamiseksi ja työvoiman rekrytoimiseksi sekä yhteisiä liikenne- ja huoltovarmuusinvestointeja.

Kansainvälisten osaajien houkuttelemiseksi Suomeen vahvistetaan yrityslähtöistä, pohjoista Talent Boost –rekrytointiohjelmaa, ja osoitetaan erillisrahoitusta kansainvälisille kouluille.

Työ- ja osaamisperusteisen maahanmuuton lisäämiseksi lyhennetään työlupaprosessia. Viranomaisille säädetään velvollisuus antaa palvelulupaus työluvan viikon pituisesta käsittelyajasta.

Ammatillisen koulutuksen osalta tehdään lainmuutos, jonka myötä ulkomainen opiskelija voi suorittaa tutkintoon johtavan koulutuksen maksutta ja siirtyä sujuvasti Suomen työmarkkinoille.

Oulun yliopiston kansainvälisiä opiskelijoita.

TKI VAUHDITTAA SUOMEN ENERGIAMURROSTA

STRATEGISET TAVOITTEET

- Hallitus lähestyy energiakriisiä erityisesti uusien, kestävien energiateknologioiden TKI-panostuksin.
- **Valtio tukee sähköintensiivisen teollisuuden rakentamista pohjoiseen, lähelle puhtaan tuuli- ja vesivoiman tuotantoa.** Tällä vältetään siirtoverkkojen suurinvestointeja, joista säästyvät varat voidaan suunnata esimerkiksi puhtaan energian tuotantoon, ja vähennetään siirtoyhteyksistä syntyvää hävikkiä.

POHJOISEN ALOITTEET

Hallitus kohdentaa vihreää siirtymää vauhdittaakseen TKI-panostuksia uusien energiateknologioiden kehittämiseen, kuten esimerkiksi puhtaan vetyteknologian ja sen myötä fossiilivapaan teräksen ja pohjoisen vetyjoukkoliikennekokeilun kehittämiseen. Pohjois-Suomella on huima mahdollisuus kehittyä maailmanluokan vihreän energian osaamiskeskittymäksi (mm. vety sekä maa- ja merituulivoima) ja se vaatii valtion osallistumista sekä investointeja REPowerEU-ohjelmasta.

Suomen on vahvistettava energiaomavaraisuutta päästöttömällä sähköntuotannolla.

Hallitus edistää ydinenergian lisärakentamista Suomessa muun muassa panostamalla uusiin teknologioihin. Pohjoisessa Hanhikivi on kaavoitettu ydinvoimalan sijoittumispaikaksi.

Energiakriisin ratkaisemiseksi hallitus luo edellytyksiä jatkaa turpeen käyttöä energiantuotannossa huoltovarmuuden turvaamiseksi.

Tuulivoimala Oulunsalon lautarannassa.

INVESTOINTEJA SUOMEN KASVUUN JA HUOLTOVARMUUTEEN

STRATEGISET TAVOITTEET

- Hallitus käynnistää valtiotason keskustelut Suomen, Ruotsin ja Norjan kesken käytännön toimista pohjoisen alueen huoltovarmuuden ja puolustuksen vaatiman infrastruktuurin varmistamiseksi ja muun yhteistyön tiivistämiseksi.
- Hallitus vahvistaa Suomen turvallisuutta, huoltovarmuutta, saavutettavuutta sekä puolustuskykyä toteuttamalla pohjoisen kestävälle kasvulle tärkeät infrahankkeet. Suomen kasvun kannalta tärkein kokonaisuus on TEN-T-verkko, jonka suunnitteluvalmiutta hallitus nostaa kaikkien kulkumuotojen osalta.

POHJOISEN ALOITTEET

Suomen huoltovarmuuden vahvistamiseksi kehitetään koko pääratata ja rakennetaan ensivaiheessa kaksoisraide Liminka-Oulu-välille. Kehitetään raideyhteyttä Ruotsiin ja avataan keskustelu huoltovarmuusreitin rakentamiseksi Pohjois-Ruotsiin ja Norjaan osana Pohjoisen kasvu-, turvallisuus ja yhteistyöohjelmaa. Tämä mahdollistaa muun muassa Norjan LNG:n tuonnin Suomeen rautateitse. Naton ja EU:n mahdollisuudet tukea puolustuksellisten investointien toteuttamista selvitetään.

Hallitus rahoittaa Poikkimaantien toteuttamista (oletus, että rahoituspäätös saadaan jo vuoden 2023 talousarvioon) ja edistää Oulun sataman kehittämistä TEN-T ydinverkon satamaksi.

Hallitus huomioi Euroopan komission esityksen siitä, että Suomen uudet junaradat rakennettaisiin eurooppalaisen standardin mukaiseen raideleveyteen. Ensimmäinen osuus rakennetaan Oulusta Ruotsin Haaparantaan.

Oulu liitettävä tulevaisuudessa myös Ruotsin rataverkkoon.

INVESTOINTEJA SUOMEN KASVUUN JA HUOLTOVARMUUTEEN

POHJOISEN ALOITTEET

Panostetaan eri kulkumuotojen yhdistävien sujuvien matkaketjujen kehittämiseen ja luodaan tiiviimmät yhteydet länteen. Luodaan Oulusta kaikki kulkumuodot yhdistävä Pohjois-Suomen liikenteen solmukohta, jonka toteuttamisessa tärkeänä osana ovat Oulun asemaseudun ratapihainvestoinnit ja seudun lähijunaliikenteen käynnistäminen. Valtio osallistuu Oulun asemakeskuksen uudistamisen investointeihin.

Suomen raskaan liikenteen vilkkaimman tieyhteyden VT4:n osalta toteutetaan pohjoisen osuudelta Iin ohitustie ja Pulkkila-Haurunkylä-välin suunnitellut kehittämistoimenpiteet. Oulun lentokentäntie ja VT2O Korvenkylä-Kiiminki tiehankkeet toteutetaan Oulun seudulla. Hallitus osoittaa myös perusväylänpitoon riittävää rahoitusta..

Hallitus tukee pohjoisen kansainvälistä lentoliikennettä ja Oulun asemaa pohjoisen Skandinavian alueellisen lentoliikenteen solmukohtana.

Valtio vahvistaa Suomen energia-, liikenne- ja tietoliikenneverkkojen huoltovarmuusyhteyksiä Perämerenkaaren alueella sekä hyödyntää rahoituksessa EU:n Verkkojen Eurooppa -rahoitusvälinettä. Suomi ajaa aktiivisesti Luoteisväylän merikaapelihankkeen toteuttamista, joka yhdistää Euroopan ja Aasian tietoverkot lisäten datansiirtonopeutta ja huoltovarmuutta sekä yhteyttä länteen. Maakaapeliverkkoa tulee vahvistaa erityisesti huoltovarmuussyistä.

Huoltovarmuuden takia ja päästöjen vähentämiseksi jäänmurtajia sijoitetaan Oulun satamaan.

Oulun ratapihaa kesällä 2022.

SUOMEN HYVINVOINNIN RATKAISUJA

STRATEGISET TAVOITTEET

- Hallitus vahvistaa pohjoisen elinvoimaa investoinneilla kulttuuriin, ympäristöön ja monitoimiareenaan.
- Hallitus edistää pohjoisen toimintaedellytyksiä vähentämällä sääntelyä.
- Hallitus tunnistaa kaupunkien roolin elinvoiman moottoreina.
- Hallitus varmistaa yliopistosairaaloiden TKIO-toiminnan laadun riittävällä, erillisellä rahoituksella.

POHJOISEN ALOITTEET

Oulu2026 Euroopan kulttuuripääkaupunkihanke vahvistaa koko Suomen matkailun ja kansainvälisen tunnettuuden kehittämistä. Hallitus sitoutuu vaalikaudella 2019-2023 tehtyyn periaatepäätöksen kulttuuripääkaupunkihankkeen rahoituksesta.

Valtio osallistuu Oulun monitoimiareenan rahoittamiseen, millä osaltaan varmistetaan areenan valmistuminen pohjoisen tärkeimmäksi tapahtumapaikaksi. Valtio osallistuu Ruutikankaan kansainvälisen tason ampumaurheilukeskuksen rahoittamiseen ja kehittämiseen.

Valtio perustaa pohjoiseen uusia kansallispuistoja Olvassuolle ja Sanginjoelle.

Taiteen perusopetuksen valtionosuuksien, valtion tukeman taiteen ja kulttuurin rahoitusta kohdennetaan maantieteellisesti tasapuolisemmin sekä arvioidaan mahdollisuutta hajasijoittaa kansallisia kulttuurilaitoksia Helsingin ulkopuolisiin kasvukeskuksiin, erityisesti pohjoiseen.

Oulu Raatinsaaresta nähtynä.

SUOMEN HYVINVOINNIN RATKAISUJA

POHJOISEN ALOITTEET

Hallitus huomioi kaupunkien elinvoimatehtävän vos-rahoituksessa. Kaupungit ovat maamme keskeisimpiä kasvuedellytysten rakentajia ja kansainvälisesti houkuttelevan kasvuympäristön kehittäjiä.

Hallitus jatkaa MAL-sopimuksia suurilla kaupunkiseuduilla. Valtio lisää rahoitusta MAL-kaupunkiseutujen liikennehankkeille.

Hallitus linjaa, että valtionosuuden laskentakriteerit perustuvat väestörakenteeseen ja palvelutarpeisiin perustuviin kriteereihin. Nykyiset laskentakriteerit ovat hyvät ja oikeudenmukaiset.

Hallitus säilyttää valtionosuuden tasausjärjestelmän, koska peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän perustarkoitus on rahoittaa lakisääteisiä tehtäviä ja velvoitteita niille alueille, joilla kuntien oma tulorahoitus ei ole riittävää.

Hallitus kompensoi täysimääräisesti kuntien tulonmenetykset, kuten varhaiskasvatusmaksujen alenemat, valtionosuuden korotuksina, jolloin ne jakautuvat oikeudenmukaisesti kuntien kesken.

Valtion tehtävien järjestämisessä ja aluehallinnon uudistamisessa tulee huomioida paikallisuus ja alueellisuus. Monipaikkainen työnteko antaa tähän uudenlaiset mahdollisuudet.

Valtio osoittaa yliopistosairaalahyvinvointialueille riittävän rahoituksen irrottamalla yliopistollisen sairaalan edellyttämän TKIO-rahoituksen hyvinvointialueiden valtionrahoituksesta ja siirtämällä sen omaksi rahoituksekseen valtion budjetissa. Näin hallitus tukee terveysteknologioiden, sairaaloiden ja terveydenhuollon ratkaisujen kehittämistä varmistamalla tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan rahoituksen ja panostamalla alan opetukseen.

Sote-rahoitusmallin päivityksessä huomioidaan alueiden erityispiirteet, kuten ikärakenne, ja arvioidaan uudelleen hyvinvointialueiden hintaindeksi toimintaympäristön muutokset huomioiden (väestönkasvu, Ukrainan sota, energiakriisi, palkkaratkaisut).

Valtio arvioi uudelleen hoitajamitoitukseen ja hoitohenkilökunnan pätevyyteen liittyvät kriteerit henkilökunnan saatavuuden varmistamiseksi.

OULU

OULUN YLIOPISTO

POHJOIS-
POHJANMAA
COUNCIL OF OULU REGION